డిప్రెషన్ - చెంబు

వేలూరి శివరామశాస్త్రి

"కథామృతం"
కథ

రామారావు లిటరేచర్ ఆనర్స్ ఫస్టుగా ప్యాసయి నాలుగయిదు నెలలు జుట్టు జాడించి తిరిగెను. పిదప Rama Rao Dwivedi, B.A, (Hons) అను గిల్టు అక్షరములు గల బారెడు బల్ల తయారుచేయించి, మంచి ముహూర్తమున గోడకు తాపటము చేయించి, మేడ మీద విశ్రమించెను.

అతని కెక్కదను తగు నుద్యోగము దొరక లేదు. దానికి కారణము ఆ డిగ్రీయే. పొమ్మన గానే లేచి పోగల నియమమునకు లోబడి పాతిక రూపాయలకు బి.యిడీలు కో యనిన కోటిమంది దొరకుచుండగా ఈ యెమ్మేకు విద్యాలయములు బెదిరిపోయెను. అవి ఒకవేళ ఏ యిరువది రెంటికో, లేక యే యిరువది మూటికో దయతో బేరమాడినను రామారావు మొగ్గడు. ఏల? తాను ఎమ్మే. పైపెచ్చు తాను డిప్టీ కలెక్టరుగారి అల్లుడు!

ఈనాణెము చదువుల టంకసాలలో దక్క మఱియొకచోట చెల్లదు. కాన నతడింకొక డిపార్టుమెంటునకు నీళ్ళు వదులుకొనెను. కాని భార్య యొక్కయు, తల్లి యొక్కయు కన్నీళ్లు తుడుచుటకు దరఖాస్తు మీద దరఖాస్తు పెట్టుచుండెను. దానికి పదియేను రూపాయలు కర్చు. ఆ రూపాయలకు తల్లి నగయో, పెండ్లాము నగయో తాకట్టు. "కరువు వచ్చింది, కలిసి రాలేదు". అని తల్లి మహాలక్ష్మి దైవమునే దూరును, గాని తులసికి (రామారావు భార్య) ఈ గుట్టు తెలియును. తాను చూచుచుండగా రామారావు పోస్టల్‌డిపార్టుమెంటుకును, పోలీసు డిపార్టు మెంటుకును అర్జీలు పెట్టు చుండెను. దివాను గిరికిని, అసిస్టెంటు దివానుగిరికిని జమీందారులకు తనచేత అర్జీలు వ్రాయించు చుండును. తన మగని చదువునకును ఆ యుద్యోగములకును గల సంబంధము బదరీ బాదరాయణ సంబంధమేయని తులసి తెలిసియు ఆనాటకమును తిలకించుచుండును.

రామారావుకు కొలువులేని లోటు లేదు. ఓరంత ప్రొద్దు పెండ్లాముతో పేరంటము. తానే కాలేజికిని ప్రిన్సిపల్ కాని ప్రియాదులేదు. తానొక పదుగురు ప్రొఫెసరుల పెట్టు; తులసి ఒక నూరుగురు శిష్యుల పెట్టు, ముక్కోటినాడు ముక్తి ద్వారములే తెరవబడియుండును గాని రామారావు మేడ "బందు". మూర్తి-ది-కో- ఆపరేటర్, సుందరం-ది-లాయలిస్టు, శర్మా- ది-నిహిలిస్టు-లోనగు మిత్రులెవరేని వచ్చి "రామారావూ, రామారావూ" అని రెట్టింప మొదలిడగనే మహాలక్ష్మి అసత్యభీతి లేక, "అయ్యా" అతగాడు అత్తింటి కెళ్ళాదని వారిని పంపివైచెడిది.

గ్రీకు చిత్రకళలోని నగ్న సౌందర్యముతో పాటు అరచాటగు ఆంధ్ర కళ యందము గూడ రామారాయని గది యలంకరించుకొనెను. ప్రాచ్య రసాయనములతోపాటు ఆప్రాచ్య రసాయనము లును అతని బల్లనెక్కెను. కోహళ వాత్స్యాయనుల మొదలు, Mary Stopes తరువాతివారివరకును గల సరససారస్వతమతని బీరువాలు ప్రదర్శించెను.

తులసి గవాక్షము దెసచూపు త్రిప్పెనా అతనికి బెంగ. అత్తగారు కోడలిని పిలిచెనా వియోగము. పుట్టింటివారు తులసికి వ్రాయు చీటీ అతని పాలిట విడాకు. రామారావు తులసికి బలవంతముగా అనేక వేషములు వేసెను. దీనికి తులసి నగ లొకటొకటియే ఆరతి కప్పురమువలె హరించెను.

ఇటులొక యేడాది గడచెను. ఈ సంసార యాత్రకు మహాలక్ష్మి నగలు చాలా వరకు మంగళమాయెను.

ఇంతలో నొక కాండ జరిగెను. రామా రావు పెట్టిన దరఖాస్తులలో నొక దరఖాస్తుకు ఖాళీ ఉన్నదని ఉత్తరము వచ్చెను. అది ఆ పట్నములోని కాలేజీలో ట్యూటర్‌పని. అరువది రూపాయల జీతము.

అది అతనికి వారంటు వలె కనబడెను.

"దాచుకొనుచున్నారే!ఏమిటారహస్యము?" అని తులసి అడిగెను.

"ఏమున్నది? ముష్టి యెత్తుకొనుటకు Pass."

"ఏదీ?"

"చూపుటకు గూడ సిగ్గుచేటు" అని రామారావు దానిని మడచి అచటను ఇచటను దాచుచున్నటు లభినయించి తులసి పట్టుకొను నేమోయని భయపడి వడివడిగా మేడ దిగెను. అతడు మేడ దిగగానే తులసి అచటి పుస్తకము లన్నియు తిరుగవేయదొడగెను. కాని ఆ కాకితము కనబడలేదు.

"నగలా కరగిపోయె. సంసారమా గం పంత. కాలమా పచ్చికరవు. ఈతడా యీహా మృగనాయ కుడు." అని అనుకొనుచు తులసి అవియు నివియు వెదకు చుండెను.

"ఏమిటా దొంగతనము ?" అని వెనుక నుండి రామారావనెను.

"నాదా మీదా?" అని తులసి యనెను.

రామారావు తన జేబునుండి ఆ కాకితమును దీసి "ఇదిగో దీని వెల ఒక ముద్దు" అనెను

"మనిషికి ఏమీ అక్కరలేదు; ఆడుది ఉన్నచో సరి." అని లోపల అనుకొనుచు తులసి ఆవలికి నడచెను.

"పోనీలే ఇదిగో ఇత్తును. రా." అని రామారావనెను.

తులసి మాటాడక మేడ దిగుచుండెను. రామారావు గబగబ నడచి ఆ కాకితమును వెనుక నుండి ముక్కు ముందర పెట్టెను.

"రామారావు గారండీ" అను పిలుపు వాకిటి నుండి వినవచ్చెను. రెండవ పిలుపు వినబడక ముందే రామారావాకాకితమును జేబులో గ్రుక్కుకొని తులసిని తప్పించుకొని రెండు మెట్లు దుమికి వాకిటికి బోయి "పద, నేనే వస్తున్నాను." అని ముందు నడచెను.

ఆ వచ్చినది తమలపాకుల అంగడివాడు. వానికున్న బాకీ తులసికి తెలియును. మగని మాటల తొందరయు, నడకలోని వడకును ఆమె చూచెను. ఆమె నవ్వలేదు. కాని ఆమె అంత రాత్మ ఏమి చేసెనో ఎవరు చెప్పగలరు?

తులసి కిన్నాళ్ళకు మేడ క్రింద తీరికగా కూరుచుండగల భాగ్యము లభించెను. అత్త పిల్లలకు అన్నము పెట్టుచుండెను. కోడలు ప్రక్క గదిలో కూరుచుండెను. ఆ సంగతి ఆమె యెరిగి నచో తన సంసారపు గుట్టునకు ఆ కోడలిని ఏదో మిషమీద మేడ మీద బంధించి యుండెడిదే.

"ఎప్పుడూ ఒక్క ఆవకాయే. లేకపోతే గోంగూర పచ్చడి. పాడు పచ్చడి. ఆంధ్రమాత. నేయైనా వెయ్యవు. ఇందాక కాకరకాయ వేయించిన వాసన కొట్టలేదేం?" అని ఓటి కంచములోని మెతు కులను అటు నిటు పద్మనాభుడు చిమ్మివేసెను.

"నాయనా! నేయి వేసుకుంటే నాలుక జిడ్డెక్కి చదువు రాదు." అని మహాలక్ష్మియనెను.

"అన్నాయికెలా వచ్చింది?"

"అన్నాయిమాత్రం చదువుకోక ముందు..."

"పాపం, యిప్పుడు మాత్రం నెయ్యి వేసుకుంటున్నాడను కొంటున్నావా?"

"అన్నాయి కోసం ఎన్ని అబద్ధాలన్నా ఆడుతుంది!" అని రమణ అనెను.

"నెయ్యి వేసుకోలేదుట – పప్పు లేదుట – కూర లేదుట – మనకే నయం. ఆకాయ వుంది – గోంగూర వుంది – అన్నయగారు వరి అన్నం తిని ఊరుకోనేవాట్ట! కాదే అమ్మా! నీవు చెప్పలా?"అని ఆఖరువాడు పుండరీకాక్షుడు వట్టి యన్నమును నోరగూరుకొనెను.

"అమ్మా ! నాకు నే యొద్దుగాని, అన్నాయికి పోస్తావే – విస్తట్లో తెల్లగా చూచానే, – అది–అదీ – పెరుగే – అది కొంచెం పొయ్యవూ ?" అని పొడి మెతుకులు మింగుడు పడక పుండరీ కాక్షుడు గారాబమొనరించెను."వెధవా! అన్నాయి నేయి వేసుకోనూ లేదు. పెరుగు పోసుకోనూ లేదు.నీకెందుకురా!"అని పద్మనాభుడు గద్దించెను.

వెంటనే మహాలక్ష్మి యిటలనెను;"ఉండరా వాడికి కొలమారింది." చిన్నవాడా; పెరుగెక్క డుందిరా? అది పెరుక్కాదు. అన్నాయి లేచాక విస్తరికి చీమలు పట్టుకుంటవనీ ముగ్గోశాను. అదిగాక పెరుగోసుకుంటే పిలక పెరగదు."

"అలాగయితే నేను పోచుకోను." అని సుందరి యనెను.

"మహా పోసినట్టు, నీవు పోసికోనట్టు!" అని రమణ యనెను.

"పోనీ అమ్మా ! నాకు ఆ ముగ్గే పొయ్యే, ఏ ఏ ఏ." అని పుండరీకాక్షుడనెను. మహాలక్ష్మి నవ్వి "ఎబ్బే కాదమ్మా, మనకు గేదె ఉందా చెప్పు ! ఎవరేనా చెప్పండి!" అని అనెను.

"లేదు, లేదు" అని పుండరీకాక్షుడును, సుందరియు,రమణయు నొకరి తరువాత నొకరనిరి.

"ఏమిరా పద్మా?" అని మహాలక్ష్మి పద్మనాభుని గదమాయింపగా అతడిటులనెను – "లేదు. పొలం లేదు,గడ్డి లేదు, గేదె లేదు. కాని పిల్లికి రోజూ పాలు."

ఆ మాటతో పిల్లలందరకును అపరాని ఉత్సాహము కలిగెను. మహాలక్ష్మి మొగము ముడుచుకొనెను.

"మమ్మల్ని గదిలోపెట్టి తాళం వేసి అన్నాయికి వదినెకూ ఆ అక్కాయి చెప్పలేదేం, పద్దన్నాయి కూడా–!" అని సుందరి చెప్పబోవు చుండగా పద్మనాభుడు సుందరిని మిర్రి చూచెను. సుందరి మరి మాటాడలేదు. ఈ మాటలు మహాలక్ష్మికి మామూలే కాని ప్రక్క గదిలో నున్న కోడలికి సరిక్రొత్త. "పిల్లలనోట గడ్డ కొట్టుచున్నా" మని మనసులో ననుకొనుచు తులసి మెల్లగా మేడ మెట్లెక్క దొడగెను. ఆమెకు దెలియకుండ ఆమె వెనుకనే రామారావు.

తులసి వెనుదిరిగి చూచి ముందున్న పరదా తప్పించుకొని లోనికేగెను. వెనుకనున్న రామారావు – హాస్యము లాలింగనమునకు ఆయత్తములగుచుండెను. తులసి మరల వెను దిరిగి – "మీరు కాసేపు కిందికి వెళ్ళి సంసారమంతా గమ నించుకోండి. నన్ను కాసేపు ఒంటరిగా ఒదిలి పెట్టండి." అనెను.

"ఇది వైరాగ్య రోగానికి సమయం కాదు తులసీ!"

"రోగమూ నిదానమూ మందూ నాకు బాగా తెలిసింది. ఇదే సరియైన సమయం. మీరు నన్ను ఒంటరిగా ఉండనియ్యండి."

"ఇది పతివ్రతులకు లక్షణం కాదు. భర్త మాటకు ఎదురాడితే గుడ్లగూబ అయి పుటు తుందట కాదూ, పుటుతుంది !"

"ఈ ఆడంగి రేకులవాళ్ళ మాట చెప్ప డానికి మగాళ్ళకు సిగ్గు లేదూ!"

"మీ బోటివాళ్ళచేత పుస్తె కట్టించుకోవడం అవమానానికి. పెళ్ళాడడమే అవమానం. తల్లిని తమ్ములనీ పోషించలేని వాళ్ళను మగాళ్ళుగా చూచేవాళ్ళు ఇంకో జన్మలో కాదు – ఈ జన్మలోనే గుడ్లగూబలు"

"తులసీ! కూచో! నిలుచుంటే కాళ్ళు నొప్పెట తయ్! ఇదుగో మెత్తగాఉంటుంది ఒళ్ళో కూచో."

"ఎవళ్ళెట్లా పోతే యేం? ఆడది దగ్గర ఉంటే చాలు, ఉద్యోగ సద్యోగాలు లేని పిన్న వాళ్ళ సంగతంతా యింతే!"

"అందరి సంగతీ నీకు తెలుసూ !"

ఆ మాటకు తులసిమొగము జేగురించెను. పెదవులు కంపించెను. ఇటులనెను – "మీరు మాటాడగలిగితే జాగ్రత్తగా మాటాడండి. లేకపోతే మీద బడి కొట్టండి. భార్య వంటి పరమనీచురాలు ఈ జగత్తులో మరి లేదు !"

"కాదు తులసీ ! యోగం వల్ల సర్వ దేశ జ్ఞానం కలుగుతుందటగా ! అట్టి దేమయినా నీకు కలిగి చెప్పావేమోనని అన్నాను."

"తప్పుకున్నా ముళ్ళుగుచ్చటం మగాళ్ళకు బాగా తెలుసు. కిందికి దిగిపొండి. ఈ పాటికి – పొండి యీపాటికి కిందికి"–

"ఎవళ్ళయినా వింటారు. నీ పుణ్యమా యిది! కొంచెం మెల్లగా మాటాడుదూ!"

"పిల్లి కళ్ళు మూసుకొని పాలు తాగుతూ లోకులు గూడా మూసుకున్నారని అనుకుంటుందిట! లోకులకు తెలియదూ తమరు ఆడంగి రేకుల అబ్బయ్యగారని! మీ గౌరవం నేనెన్నాళ్ళనుంచీ కాపాడుతూ వచ్చానో మీకు తెలియదూ? నా నగలు ఎన్ని అమ్ముకున్నారో, అత్తగారి నగలు ఎన్ని ఆహుతి చేశారో మీకు తెలియదూ? కిల్లీ దుకాణదారుకి ఇప్పుడిచ్చింది "నా ప్రధానపు ఉంగరం కాదూ? తాకట్టు పెట్టడానికి మేడ అయింది. ఇక ఏముంది? లోకం మూయడానికి మూకుడు ఉన్నదా? సరేగాని కొంచెం కిందికి వెళ్ళండి మీ సంగతి మీకే తెలిసిపోతుంది."

రామారావు తేరిపారజూచి యిటు లనెను; ఏమో అనుకున్నాను కోపం వచ్చినపుడే ఆడది చాలా అందంగా ఉంటుంది. కావలసినవన్నీ కనిపిస్తాయి. తులసి సర్దుకొని యిటు లనెను; "సైతాన్ ! మీరు కిందికి వెళతారా వెళ్ళరా?"

"వెళ్ళకేం? నాతో కూడా కనుక వస్తే కిందికి కాదు షికారు కూడా వెళతాను. ఇదుగో పొద్దూక వస్తుంది. నీ మనస్సు ఖిరాయించినటులుంది. షికారు పోదాంరా."

"అదొకటి తక్కువ. నేనే మీతో వస్తే మీరేమో పెద్ద ఉద్యోగస్థులని అందరూ భ్రమపడతారు."

"అందరూ డిప్టీ కలక్టరులు అవుతారా యేమిటి!"

"కాకపోయినా వాళ్ళ పొట్ట వాళ్ళు పోసు కుంటారు. వాళ్ళకాళ్ళమీద వాళ్ళు నిలబడతారు."

"ఎంత దప్పిక అయినా చాతకం ఆకాశ గంగ కెదురు చూస్తుంది. కాని చెరువులకు ఎగ బడదు."

"ఎంత మాటా!గుంటల మీదికే ఎగబడిం దిప్పుడు?"

"ఏమి తులసీ ! నీ నగలూ, మా అమ్మ నగలూ నావి కావు? ఇవి గుంటలా? "న స్త్రీ స్వాతంత్ర్య మర్హతి" అనే హిందూ లా ఎవళ్ళకి తెలియదు. అందులో ఆడాళ్ళ కసలే తెలియదు.

"డొక్కల కరవు వస్తే మగాళ్ళు ముందర తల్లులనీ, తరువాత పెళ్ళాలనీ విరుచుకు తినేస్తారు. హిందూ దేశంలో పెళ్ళి అనే ఆచారం ఎప్పుడు అంతరిస్తుందో కదా!"

"నీవు విడాకు లిచ్చేట్టున్నావే?"

"విడాకు లివ్వటమే వస్తే ఆంధ్రదేశంలో తులసే మొదటిది."

"ఇంకా బిల్లు – "

"తొందరపడకండి. కొద్ది రోజులలో వస్తుంది. అప్పుడు మీ మగవాళ్ళ పాటులు తెలుస్తయ్ !"

"అయితే బిల్ల రాకముందే కథ అంతా కానీ"అనుచు రామారావు తులసి సమీపమునకు జరిగెను. తులసి వెనుక వెనుకకు నడచి గదిలోనికి వెళ్ళి తలుపులు మూయదొడగెను. రామారావు వడివడిగా నడచి దగ్గరకు వచ్చి రెండు తలుపుల సందులో చేయి పెట్టెను.

టపా కచేరి నుండి వచ్చిన జాబులలో నొక జాబు రామారావు గౌరవమునకు హానిని కలిగించెను. దానిని జూడగనే అతని ముఖము తుమ్మలలో ప్రొద్దు గ్రుంకినటు లాయెను. దాని మీద బి.యే. (ఆనర్సు) అని కానీ, యెమ్మే అని కాని, తుదకు "రామారాయ్ 'ద్వివేది" అని కాని లేదు. దానిమీద నున్న చిరునామా ఇది; "శ్రీ రస్తు. చిరంజీవి, ద్వివేదుల రామయ్య."

పేరు చేతనే గౌరవము పుడికి పుచ్చు కొనదలచు వారికి మొండిపేరు బండ బూతు కాదా? మగని మొగమున మూడు బంతుల వ్రాసి పెట్టినట్లుండిన యీ బండ తిట్టును తులసి సులభముగా చదివి ఆ కవరు విప్పి చూచి "పాపము, మీ మేనమామగారికి ప్రాణము మీదికి వచ్చినదట!" అనెను.

రామారావు ముఖము మారెను. "ఏది?" అని చీటి తీసికొని చూచి "వెంటనే వెళ్ళి అమ్మకు చెప్పు" మనెను. తులసి వెళ్ళెను. రామారావు ముఖమున చింతకు బదులు సంతసము నెల కొనెను. తులసి క్రిందినుండి మీదికి రాగానే పొంచియున్న రామారావు ఆమెను కౌగిటిలో నలిపివేసెను.

"అబ్బ! ఏమిటీ మోటపని! లంఘ నములలో మనుగుడువు !"

"అమ్మ రైలుకు వెళ్ళునా?"

"మీరు వెళ్ళరా?"

ఈ ప్రశ్నాయుధముచే తులసి తన నెదిరింపదలచెనని రామారావు కొంచె మాలో చించి యిటులనెను. "నేను వెళ్ళను. పిల్లలతో అమ్మను వెంటనే వెళ్ళమను."

"ఆఆలుగోలులో ఈబాలు గోలెందులకు? బాగుండదు. మీరు మీ యమ్మగారితో వెళ్లుడు."

"అమ్మో ! నీ యెదబాటు నాకు Anarchy అమ్మయు పిల్లలును వెళ్ళుచో స్వరాజ్."

"కాదు Diarchy "

"పోనీ. అదైనా సమ్మతమే!"

"మీ మాట, మీ యిష్టము. పిల్లలను నేను పంపను."

"పోనీ, అల్లాగే ! అమ్మను వెంటనే రైలుకు పంపు."

"నేను పంపుటేమిటి? రైలు దనుకైనను పంపిరండు."

"ఊc." యనుకొనుచు రామారావు మేడ దిగెను అతని వెనుక తులసియు దిగెను.

"అమ్మా! నేనును బయలుదేరవలసినదే. కాని ఉద్యోగ మొకటి కాళీయున్నదని తెలిసినది" అని రామారావనెను.

"నాయనా ! ఉద్యోగం చూడు. మామయ్య కెప్పుడూ ఇల్లాగే వొస్తుంది. మరేమీ తొందర ఉండగూడదు." అని తల్లి యనెను.

రామారావు ముఖము వికసించెను. వెంటనే అతడు బండిని పిలువబోయెను.

"ఈ పిల్లలను ఎప్పటల్లే మీ కప్పగిస్తాను. వీళ్ళను ఇక్కడ దిగ విడిచి ఈ గౌరవం నాకు దక్కించండి. మీ రొక్కరే పోయి రండి." అని తులసి అత్తగారితో మనవి చేసికొనెను.

"వద్దు వద్దు. వీళ్లు దయ్యపు పిల్లలు. నీ మాట వినరు." బండివానికి చేయి యూపి ఇంతలో రామారావు వచ్చెను. తల్లి యనిన మాటలకు సంతసించెను. 'పిల్లలను కూడా తీసికొని వెళ్ళమనినచో బాగుండ'దనుకొని "దాని మొహం! అదేమి చూస్తుంది. కాని నేను చూస్తానులే!" అనెను.

తులసి బిగ్గరగా నవ్వెను. "నాయనా ! వీళ్లు పిల్లలు కారు. నెత్తిమీద బండలు. మీరెవరునూ మోయలేరు." అని మహాలక్ష్మి యనెను. " వీళ్లునెత్తి బండలు కారండీ, నెత్తికి కిరీటాలు." అని తులసి యనెను. పిమ్మట వాదోపవాదము లాయెను. వానికి ఫలితముగా పుండరీకాక్షునితో మహాలక్ష్మి పయనము నిర్ధారిత మాయెను.

రామారావు మేడ యెక్కెను.

బండి యెక్కి అత్త యిటులనెను; "ఎన్నడూ ఎరుగని దానవు – ఈ యింటి మొహం – సూది. పొట్ట మాత్రం పాము పొట్ట. దీనిని నీ బుజాలకు ఎత్తి వెళుతున్నాను."

"రోగి పాలే కోరాడు; వైద్యుడూ పాలే చెప్పాడు." లక్ష్మి ఒక పొట్లము తీసి తులసికిచ్చి – " దీనిలో వంటయింటి సామానంతా ఉన్నది" అని చెప్పుచుండగా ఆమె రెప్పలు క్రమముగా తుడిసికొనుచు వచ్చెను. కంఠము స్తంభించెను.

అత్తగారి నటు పంపి తులసి యిటు వంటి యింటిలోనికి జని పొట్లము విప్పెను. మట్టియలు; మంగళ సూత్రము !

తన సంసార యాత్ర కివి దారిబత్తెము. అత్తగారి కేల కన్నీరురి లెనో తులసి కిపుడు తెలిసి వచ్చెను. మంగళసూత్రము చుట్టును గుడికట్టిన మగలు లేని వారి మనోరహస్య మంతయు ఆమె మానసమున మెరపువలె మెరసెను.

"పెద్ద కొడుకింక సంసారము నంతయు నుద్ధరించును. తమ్ములను తనతో పాటు చేయును. చెల్లెండ్రకు పెద్ద పెద్ద సంబంధములు తెచ్చును." అని గంపెడాశతో ఆ తల్లి ఉన్న దంతయు కొడుకు కోడండ్రకు బెట్టి మిగిలిన వారిని మాడ్చుటకు జంకలేదు.

"తానీ యింటకి వచ్చిననాడీ పిల్లలకు దుస్తులే కావు నగలును గలవు. వారపుడు హృష్టపుష్టులయి ఉత్సవ విగ్రహములవలె నుండిరి. ఇప్పుడు లజ్జాదేవి వారిమీద కాపురము. కడుపున కార్చిచ్చు. పుండువంటి పుష్య మాసమున గూడ వారికి కప్ప దుప్పటి లేదు. పద్మనాభుడు గోచితో సంతసించెను. మూడవ వాడు మొలనూలితో మురిసిపోయెను. పెద్ద యాడు పిల్లకు మాసికల పరికిణి. చిన్నదానికి చినుగులది. రాత్రి వారలందరకును ఒకరి చర్మ మింకొకరికి దుప్పటి. వారి తల్లి తన కొంగును కొంతయు, తనను గొంతయు వారికి గప్పి పిల్లలకోడివలె నడుమ నిదురించును అట్టి యత్త గారి నగలలో నిది తుది మంగళసూత్రము !"– ఈ సంగతులన్నియు తులసి మనఃపటమున ఇపుడు అంకితము లగుచుండెను.

తల్లి చూపు ఆ పిల్లలకు సుగ్రీవాజ్ఞ. వారి భూగోళమంతయు నొక చీకటిగది. కాని వాకిటకేసి చూచుటకు వారి మోములు మూరెడు బారెడు సాగును. తమ తల్లి తమ యన్నకు జేయు వంటకముల తావియే వారికి విందు. అన్నియు వదినెయు గలిసిన యొక అర్ధనారీశ్వరమూర్తియే వారి కథ దైవము. దానిలోని నారీమూర్తి యిపుడు తమకు ప్రత్యక్ష దేవతయై వంటింట సాక్షాత్కరించెను.

రమణ మెలమెల్లగా వంటింటికి దారి తీసెను. వెనుక పద్మనాభుడు, ఆ వెనుక సుందరి.

తులసి వారి నందరను తనచుట్టు కూరు చుండ బెట్టుకొని యిటులనెను ! "ప్రొద్దున చలిదివణ్ణంలో యేం వేసుకుతిన్నారు ?"

వీరి కారునెలల నుండియు చల్దియన్నము లేదు. కావున ఈ ప్రశ్న వారికి ఆశ్చర్యమును, కోపమును కలిగించెను. ఈ దేవి తమను రక్షింపనే వచ్చెనో, భక్షింపనే వచ్చెనో తమకు తెలియదు. కావున నందరును మాటాడక చూచుచు గూరుచుండిరి.

"మరచిపోయారా యేమిటి?" అని తులసి యనెను.

"చలిది వణ్ణమే మరచి ఆరు నెల్లయింది" అని పద్మనాభుడనెను.

"ఏమిటి?" అని తులసి అనెను.

"అన్నయ్యకు ఉద్యోగం అయాక పొద్దున్నే వేడి వణ్ణమే పెడతానని అమ్మ అన్నది." అని సుందరి అనెను.

"చలది వణ్ణము జబ్బు చెయ్యదూ ?" అని రమణ యనెను.

తులసి నిట్టూర్చి కొంచె మాలోచించుచు గూర్చుండెను. "ఊరక కూరుచుండుట వలన గాని విచారము వలన గాని ప్రకృత ముప యోగము లేదు. ప్రొయి రాజవలయును." అని తులసి ప్రొయి రగిల్చి బియ్యపు డబ్బా కడ కేగెను. అందు అరసేరు బియ్యముండెను. ఉట్టి తట్టెను. నేతి పిడత ఖాళీ.

పప్పు కొరకు వెతకెను. శూన్యము. కూరలు శోధించెను. సర్వ మంగళము.

విసుకును విచారమును గలసి తులసిని కదిలించెను. "మేడమీది దేవుడేమి చేయు చున్నాడు? ఆయనకు ఈ సంసారము ఇంత మరుభూమియని యేమేని తెలియునా? పిల్లల నోట గడ్డకొట్టి తాను అమృత మారగించు చున్నటు లాదేవుడెరుగునా?" అని అనుకొని తులసి ఆ బియ్యము ప్రొయి కెక్కించి యిటు లనెను –

"నిన్న రాత్రి ఏమి వేసుకొని తిన్నారు?"

"ఎఱ్ఱమందు." అని పద్మనాభుడనెను.

"అనగా?"

ఎఱ్ఱమందనగా "ఆవకాయ !" అని రమణ అనెను.

"ఇంకా"

"ఆకాశము" అని పద్మనాభుడనెను.

"మజ్జిగ?"

"మీకు కావఖ్ఖల్లా?" అని సుందరి యనెను. బంగాళాదుంపల కూరయు, వడియములును, వంకాయ బజ్జియు, పప్పుచారును, సెనగబజ్జీలును తమకు మాత్రమే నైవేద్యమా యెననుకొని, తులసి మరల నిటులనెను – "సెనగబజ్జీలు?"– పిల్లలొకరి మొగ మొకరు చూచుకొనిరి. రాత్రి తమకా వాసన తగిలినపుడు కారపుపూసయని సుందరియు, జంతికలని రమణయు వివాదపడిరి. వారి యిరువురి వీపులమీద రెండంటించి పద్మనాభుడు పకోడీలని తీరుమానము చేసెను. ఇపుడవి సెనగబజ్జీలని తెలిసెను. తెలియగనే సుందరి యిటులనెను – "చూచావా వదినే ! రాత్తిరి నేను కారప్పూసంటే కాదు పకోడీలని పెద్దన్నాయి కొట్టాడు." అనెను.

"సరేకాని అమ్మ మీ కెందుకు పెట్టదు?"

పదునొకండేండ్ల రమణ యీ ప్రశ్నకు మొగము చిట్లించుకొనెను. తొమ్మిదేండ్ల పద్మనాభుడు నవ్వెను. ఏడేండ్ల సుందరి మాత్రమిటులనెను – "మీరు చదువుకున్నారు కాదూ, అందుకని అమ్మ మీకు పెడుతుంది."

"అన్నాయి పెద్ద ఉద్యోగం జేస్తాడుటగా! చేసిం తర్వాత మాగ్గూడా పెడుతుంది!" అని రమణ యనెను.

"మీరు మాక్కూడా చదువు చెప్పిస్తా రుటగా!" అని పద్మనాభుడనెను.

ఈ సమాధానములచే తులసి విస్తు పోయెను.

ఈ ప్రశ్నోత్తరములలో ఈ విరతి విచారములలో రామారావు నూరుమారులు క్రిందికి దిగి పొంచి చూచి నూరుమారులు మేడమీదికి పోయెను. కాని తులసి వచ్చు జాడ కనబడలేదు. కొండ తనకడకు రానిచో, మహమ్మదే కొండ కడకు.

వసంత కాలమునందలి తుమ్మెదలవలె పిల్ల లిల్లంతయు రొద చేయుచు తిరుగుచుండిరి. రెండేండ్ల కానాడు వారికి పండుగ. వారి కపుడే కనులు తెరచినటు లుండెను. అట్టి సమయమున రామారావు తమ కట్టెదుట కానిపింపగనే వారు కొయ్యలవలె బిగిసికొనిపోయిరి.

రామారావు సూటిగా పోయి వంటింటి తలుపు తట్టెను. లోపల గడియ.

"తులసీ!" అని రామారావు పిలిచెను. ప్రతి వచనము రాలేదు అతడు చెవియొగ్గి వినెను. స్నానశాలలో చెంబు చప్పుడగుచుండెను. మరుగు దారిని బోయి యతడు గవాక్షము క్రింద నిలువ బడెను. అతని కనులు నివాత దీపముల వలె నిశ్చలము లాయెను.

"మీకు సిగ్గులేదా? పొండావలికి బొండు." అని తులసి యనెను.

"నయన సుఖం కో నివారయతి? అని వినలేదా?" అని రామారావనెను.

"విన్నాను విన్నాను. లేకి పనులు. చేయి నలిగిపోవును. లేచి పొండు."

రామారావు కదలలేదు. తులసి "రమణా ! ఓ రమణా! ఓహోయి రమణా !" అని అరచెను. ఈ పిలుపు వినబడగానే పిల్లలదండు వచ్చి పడెను "ఓహో నా మీద దండయాత్రకు భలే సైన్యమును తరిఫీదు చేసితివి." అని రామారావనెను.

"నే నింట్లోకి పోతాను." అని పద్మనాభుడు వెనుదిరిగిపోయెను.

"ఆ కుర్రవాని కున్న వివేకము మీకు లేకపోయెను." అని స్నానశాల నుండి విన బడెను. రామారావు పద్మనాభుని దెసజూచుచు దాన నొదవిన పరధ్యానముచే గూటిలోని చేతిని కొంచెము లాగుకొనెను. వెంటనే గూటి తలుపు గుభాలున పడెను. రామారావు వాకిటిలోని కరిగి పచారు చేయుచుండెను.

తులసి వంటయింటిలోనికి జనితలుపులు దగ్గరగా వేసికొనెను. రామారావు మొగము తలుపుల సందు నుండి తులసికి కనబడెను.

తులసి చేయునది లేక "ఏమయ్యా పద్మా" అని అరచెను. పద్మనాభుడు రాకముందే రామారావు తలుపుల సందునుండి మొగమును లాగుకొని స్నానశాలలోని కేగి సబ్బుతో మొగమును రుద్దుకొనదొడగెను.

"ఈ తూరి నేను లోనికి రావచ్చునను కొందును. ముఖ్యముగా మూడవసారి." అని రామారావనెను. "వీధిలోనికి పోవలెను. రెండేండ్ల నుండి మీకు తల్లి విందు. నేడు ఆలి మందు. మీ యమ్మ నగలు మీ కడుపులోనికి నా నగలు మీ ఒడిలిమీదికి, వెనుక మీరు ప్యాసయినది యెమ్మే కాదు; దాని ఫలితము నేడు ! మీరు తిని ఈ పిల్లలను తినిపింప గలరా? లేక ఆ భారము నా మీద నిడుదురా?" అని తులసి యనెను.

"ఓశ్ ఇంతేకద!" అని రామారావు తలుపు తోసికొని లోనికి పోబోవుచుండగా తులసి వెనుదిరిగి "చనవిచ్చుకొలది నెత్తికెక్కుట మీ కలవాటు ! మీ కెబ్బరికము లేదు. ఆడుదానికడ కెపుడు రాదగునో, యెపుడు రాగూడదో మీకు తెలియదు. మీకే కాదు, ఈ కాలపు యువకులకు..."

"ఆగాగు. ఆ పాళముగా వారి యందర మీద బడకు."

"ఛీ ఇటులనుటకు మీకు సిగ్గు లేదోటు ! దవ్వుగా పొండు"

"నేడు అస్పృశ్యత లేదు."

మీ వంటి వారియెడ అస్పృశ్యతయు, అదృశ్యతయు, అసంభావ్యతయు గలవు" రామారావు కోప సౌందర్యమును ఎరుగును గాని అది ప్రణయకోపము. ఆ కైవల్యమునకు గూడ సంకోచముచే అసాకల్యము కద్దు ఈ సత్యభామను, ఈ నాగకన్యను అతడెన్నడును చూచి యుండలేదు. ఇపుడు చూచి ఆగజాలక రెండడుగులు ముందరికి వేసెను. "ఏమిటీ రావణ వ్యాపారము? ఆడవాళ్ళను ఎత్తుకొని పోవుదురా యేమి?" అని తులసి యనెను. "నేను నా భార్య కడ కరుగుట నారీహరణమా? రావణ వ్యాపారమా?" అని రామారావనెను.

"భార్య యనగా?"

"దు భృఞ్" భరణ పోషణయోః = భరింపబడునది, పోషింపబడునది భార్య."

"అబ్బో పాండిత్యము ! ఈదుడూ – ఏమిటి? భరిపంపబడునది భార్య యగుచో, నేను మీ యమ్మగారికి భార్యను."

"కాదు తులసీ" అని రామారావు తులసిని ఎత్తుకొని "ఇదుగో నేనే భరించితిని." అని యనెను. పంజర బద్ధమగు క్రొత్త చిలుకవలె తులసి విదిలించుకొని గుంజుకొని తప్పించు కొనెను. ఆమె కాటుక కన్నుల నుండి ఒకానొక కృష్ణ ప్రవహించుటకు గాను కట్టలను తప్పించు కొనుచుండెను.

మరల రామారావట్టులే చేయుట కాయత్తుడాయెను మాటలు మాని తులసి అతని చెంప చెటేలున గొట్టెను.

చెంపకాయ తిని రామారావిటులనెను–

"ఏశ్! సత్యభామ కాలితో దన్నెను ! నీవు చేతితో చెంపమీద వేసితివి. నీ వసత్యభామవు."

"తులసి మరల చేయెత్తెను. రామారావు

రెండవ చెంప యెగ్గెను. తులసి ఛెళ్లుమని పించెను. రామారావు తులసి రెండు చెక్కుల మీదను రెండు చుంబన ముద్రలు వేసెను.

"ఇది సిలువ" అని తులసి యనెను.

"రామ రామ ! ఎవరేని ఒక చెంపమీద వేయుచో రెండవ చెంప గూడ వేయించుకొను మని క్రీస్తు చెప్పెను. నే నటులు చేయుటయే గాక నీవు చేసిన పనికి నీ రెండు చెక్కులు గూడ ముద్దాడితిని." అని రామారావనెను.

"క్రీస్తు నుదాహరించు వారు ఇంటిల్లి పాదిని పస్తులో నుంచరు" అని తులసి యనెను.

"ఇంతే కద ! ఏదీ ఇందాక అమ్మ యిచ్చిన పొట్లము !" అని రామారావనెను. తులసి లోనికి జని పొట్లము తెచ్చి విప్పి చూపెను. రామారావు చూచి నిశ్శంకముగా నిటులనెను.

"ఇటుతే. అమ్మ వచ్చు వరకును ఆటంకము లేదు. నీకు బైబిల్ రానటులున్నది;" రేపటి సంగతి నీకెందుకు? రేపటి సంగతి రేపే చూసుకొనగలదు. అని ఏసు అనెను.

"దయ్యము తారక ముపదేశించినదట ! నేను చచ్చినను ఈ మంగళసూత్రముగాని, మట్టెలు గాని యీయను. కాని నా తాళి తీసి యిత్తును." అని తులసి తన పుస్తె పుటుక్కున తెంచి రామారావు మీద పడవయిచెను.

"ముదిరిన" దని అనుకొని రామారావు బజారున పడెను.

రామారావు సూటిగా సుందరం – ది– లాయలిస్టు – ఇంటికి వెళ్లెను. ఇతడు రామారావుకు బాల్య మిత్రుడు. ఈ మిత్రుని కడ పదిరూకలు దొరకకపోవని రామారావనుకొనెను.

సుందరము మోకాలు దిగని కొల్లాయగుడ్డ కట్టుకొని కూరుచుండెను. ఎదుట నొక వెదురు బుట్ట పెట్టుకొని దానిలోని వేరుసెనగ కాయలను ఒలుచుకొని తినుచుండెను. రామారావును చూచి చూడకముందే సుందరము "ఈ యిల్లటపుటల్లుడు ఆ హిమాలయమునుండి, ఆ ఓషధి ప్రస్థమునుండి యెపుడు దిగెను?" అని యనెను. రామారావీ మాటలకు మారు పలుకక "ఈ ఫలాహారమేమిటి? ఈ కద్దరు కొల్లాయ యేమిటి? సుందరం – ది – లాయలిస్ట్ గాంధీ యెపుడాయెను?" అని యనెను.

"ఈ కొల్లాయ కద్దరు కాదురా, దొంగ ఖద్దరు. ఫక్తు మాంఛెస్టరు. కుక్కపిల్ల యింకను కనులు తెరవనటులున్నది. నాయనా ! డిప్రెషన్ – డిప్రెషన్ – అంతయు డిప్రెషన్ !"

"ఉద్యోగమెచటను దొరకలేదా ?"

"దొరకకేమి? దొరికినది. గంగాదేవిని నమ్ముకొంటిని. "బీ.యే నీళ్ళు. బీ.యే. నీళ్ళు. నీళ్ళ కావిడి వేసి బిందె అర్ధణాకు అమ్ముచుంటిని వెల తగ్గెనని వేరు సెనగలు తినుచుంటిని.

"జయించితివి. నీకిక ఈ లాయలిస్టు – తోకతో నేమిపని? ఇఁక పేరు సుందరం – ది – బ్యాంకర్.

"పాపమేదో ఆశపడి వచ్చినటులున్నావు. మోతవలస సంపాదన మూడణాలు. వేరు శన గలఖర్చు మూడణాలు. బ్యాంకులో బాలన్స్ నిల్.

అడుగబోయి అడిగించుకొన కున్నచో చాలు ననుకొని సెలవు వేడుకొని యతఁడు సెలవీయక ముందే రామారావు బయటపడెను. పిమ్మట రోడ్డు మీద నడచుచు ఆలోచించి యాలోచించి అతడు మూర్తి యింటికి జనెను.

మూర్తియు బి.యే. ఆన్సే. చిన్నబోయిన మొగముతో నతఁడు వసారాలో కూరుచుండి యుండెను. ఇంటి తలుపులు వేసియుండెను. ఎదుటికి వచ్చుచున్న రామారావును గమనింపఁ జాలనంత ఆలోచనలో నతఁడు మునిగి తేలుచుండెను. రామారావే కలుగజేసికొని "హలో మూర్తీ – ది – కో– ఆపరేటర్" అని సంబోధించెను.

మూర్తి మొగమెత్తి "సుమధ్యాహ్నము మిస్టర్ ద్వివేదీ – దీ – ఇంటల్లుఁడూ" అని సమ్మానించెను.

"ఇంటల్లుఁడు కాక వాకిటల్లుఁడొకడా?"

"య్యెస్! ఉండునురా. ఉండును. ఉన్నాఁడురా! ఉదాహరణము తీసికొందము. నేనేరా! తెలియునా? అందరును నీ వంటి వారుందురా? డిప్రెషన్! ఇపుడు సింహాసనము మీద చక్రవర్తిని తీసివేసి డిప్రెషన్ కూర్చున్నది. బస్తా రెండు రూపాయల కమ్మించుచున్నది. తెలిసెనా? ఈ డిప్రెషన్‌లో అన్నియు నుండును. ఇంటల్లుడు, ఊరల్లుఁడు, విడాకులల్లుఁడు, వాకిటల్లుఁడు. ఉద్యోగము దొరకనంతవరకు నేను వాకిటల్లుఁడను. తెలిసెనా? నా పనియే యింతవరకు బాగుగానున్నట్టులున్నది." అని తలచి రామారావు తనవంటి యీ వాకిలల్లునకు సానుభూతి చూపి రాజవీధిలోని కదుగిడెను.

అపరాహ్ణ సూర్యుఁడు అతని తలను, క్షుత్‌సూర్యుఁడతని యుదరమును మలమల మాడ్చెను. అపుడు తులసి అతని తలపులోనికి వచ్చెను. ఇంటికిఁ బరుగిడ మొదలిడెను.

తులసి పిల్లలకు అన్నము పెట్టి వారితో మాటలాడుచు గిన్నెలు తోమి, పొయ్యి యలికి, కొంగు పరచి, తమ యన్నమునకు గింజలెపుడు వచ్చునా యని నిరీక్షించుచుండెను.

తులసి మీఁద బుద్ధి పారి యింటికి సగము దూరముననున్న రామరావు హఠాత్తుగ ఆగి – "పైసా లేనిచో పరస్త్రీ విముఖుఁడనుమాట జూటా పైసా

హైకూలు

ముగడ రామకృష్ణ

కాటేస్తున్నాయి
శాంతి కపోతాలను
కుల సర్పాలు !

హంతకులకు
క్షమాభిక్ష పెడితే
న్యాయాన్కి శిక్షే !

పెద్దింట్లో పెళ్లి
కట్నం స్వీకరించరు
అర్థాలు వేరు !

ధరవరలు
చిన్న పిల్లల్లాంటివి
పెరుగుతాయి !

లేత మొగ్గలే
వికసించే పుష్పాలు
పసిపిల్లలు!

ప్రజల కంటే
బందోబస్తే ఎక్కువ
మంత్రుల సభ !

విసుకు

పదిలైన్లకు మించని
అణువుల్లాంటి
మినీకవితలకు
స్వాగతం.

లేనిచో స్వపరస్త్రీ విముఖుఁడు." అని యనుకొని వెనుదిరిగెను.

అతని మిత్రులలో మిగిలిన వాఁడొక శర్మ. అతడు యమ్మే.బి.యెల్. రామారావు శర్మలాంటి సందు మొగకు వెళ్ళి చూచెను. అచట ఒక పిట్టయేని కానరాలేదు. ప్లీడర్ల యిండ్లు కల్లం గళ్ళు కదా! ఈ సందింత అరణ్యముగా నున్న దేమి? అని యతడఁ నుకొని కొంచెమాలోచించెను. అతనికి సమాధానము స్ఫురించెను.

"ఓహో ఇది కోర్టు వేళ!" అని అతఁడు ఇంటికిఁ బోవ నిశ్చయించుకొనుచుండగా శర్మ వాకిటలోనికి వచ్చి బెదిరి బెదిరి చూచెను. శర్మకు చత్వారమే కాక రెండు మున్నాళ్ళనుండి అతనికిఁ దెలియకుండ తిమిర రోగము ప్రవేశించెను. అతని కంటిజోడు ఆ కారణమున మొన్ననే పగిలిపోయెను. దానితో నతఁడు జోడు అల వాటు మానివేయఁ దలచెను. జోటిపని మనస్సు చేతనే చేయించి సమాధాన పడుచుండెను.

శర్మ తన సందు రెండు చివరలును పరికించి, "భేష్ ఎవరునూ లేరు." అని మనస్సు శాంత పరిచికొనెను. పిమ్మట వడిగాఁ జని గోడకు గట్టియున్న "యెమ్మే. బి.ఎల్" బల్లను జూచెను. అది తిన్నగా కానరాలేదు. "ఇద యొక సౌభాగ్యము కాబోలు, షార్ట్‌సైట్ కూడా సంతరించినటు లున్నది." అని యనుకొని దేవులాడి దేవులాడి బల్లను పట్టుకొని బల వంతముగా లాగి యింటిలోనికిఁ తీసికొని పోయి భద్రముగా దాఁచి ఒక టావు కాకితము తీసికొని వ్రాసికొనుచుఁ గూరుచుండెను. దారిద్ర్య దేవత యొక్క వికట హస్తమును విస్పష్టముగాఁ జూచి రామారావు సానుభూతి చూపుటకు శర్మ యింటిలోనికిఁ జని – "శర్మ ది నిహిలిస్ట్, దేవుఁడు ఉన్నాడని వ్రాయుచుండెనా?" యనెను.

"ఓహూ! అకాలపుటెండ! ఇంటి యల్లుండ! నీ కెందుకీ కాండ దేవుఁడెచట నున్నాఁడురా! ఉన్నదొక్క డిప్రెషన్ ! యూ-పీ-లో కలెక్టరు దొరవారు గ్రాడ్యుయేట్లకు పది యెకరాల వంతున భూదానము చేయు చున్నారని విని అప్లికేషను వ్రాసికొనుచున్నాను. దీని రిజిస్ట్రరుకుఁగాను నీవొక పావులా దానము చేసికొనవచ్చును." అని శర్మ యనెను.

"అదియే యున్నచో నాకీ పూట నిర్విచారముగా గడచిపోయెడిదే! అని లోపల ననుకొని రామారావు – "ఆ భూదానము ఆంధ్రులకు గాదు యు-పి లోఁగూడ ఒక జిల్లా వారికే. కావున నా దానము అప్రశస్త దానము – " అని మరి యచట నుండక ఆ డిప్రెషన్ బాజారునుండి అసలు బజారున బడి ప్రిన్‌సిపల్ అంబుజమ్మగారి యింటికిఁ జనెను.

"ఇఁక ఈనాడు మా కెవరికిని అన్న ప్రాప్తి లేదు." అని యింటికడ తులసి యనుకొనెను. వెంటనే మూడు గంటలు మ్రోగెను.

"నిక్కము, నిక్కము" అని తులసి యనుకొని బోషాణము తలుపులు తెరచి లోపలికి దిగి వెతకి వెతకి పెద్ద రాగిచెంబొకటి తీసెను. దానికి చింత పండు పులుసు పట్టించి తోముచుఁ గూరుచుండెను.

అచట రామారావు అంబుజమ్మగారి దర్శన మాచరించి "నేను ద్వివేదుల రామా రావును" అని మనవి చేసికొనెను.

"ఆహాఁ మీరు మనిషేమియు తల క్రిందులుగా లేరే? అప్లికేషనులోని "రామారావ్ ద్వివేది బి.యే (ఆనర్సు) మీరేనా?" అని అంబుజమ్మ యనెను. రామారావు పెదవి కరచుకొని "చిత్తము" అనెను.

"మీరింత యాలస్యము చేసితిరేమి?" ఆ పోస్టుకు రెండు వందల అప్లికేషనులున్నవి. నూటయేఁబదిమంది బి.యేలు నలుబది రూపాయలకు వత్తునని తమ యుదారతను వెల్లడించిరి. యెమ్మేల యుదారత గూడ చూడఁ దలఁచి ఆ పోస్టును ఇంతవకును ఎవరికిని ఈయకుండ తొక్కిపట్టి యుంచితిని. తమ రేమాత్రము Sacrifice చేయగలరో చూతము" అని అంబుజమ్మ యనెను.

రామారావు డిల్లపోయెను. వెంటనే సహజస్థితిని సంగ్రహించుకొని "ఆడవారిని కన్‌సల్ట్ చేసి మనవి చేయుదును." అని యనెను.

"మంచిది. అమ్మగారితో కాదు, భార్య గారితో నని యనుకొందును. వారికి మగల కన్న ఉదారత మెండు." అని అంబుజమ్మ యనెను. ఈ మాటలకు రామారావు బెంగ పడెను. అతని దురవస్థ అంబుజమ్మ గ్రహించి "మిస్టర్‌ద్వివేదీ తొందరలేదు. మీరు మీ భార్యతో ఆలోచించి మరల రండు." అని యనెను. రామారావామాటచే పద్మవ్యూహము నుండి తప్పించుకొని నటులు సంతసించి సెలవు తీసికొని లేచునంతలో వాకిటలో నుండి– "భిక్షాందేహి" అని ఖంగున వినబడెను.

తొందర తొందరగా రామారావును, అతని కన్న తొందరగా అంబుజమ్మయు వాకిటిలోనికి వచ్చిరి.

డిప్రెషన్ – చెంబు.

మిసెస్ రామారావ్ ద్వివేది.

బి.యే. ఆనర్స్.

అని తారుతో వ్రాసిన రాగిచెంబు పట్టుకొని తులసి వారి యెదుట నిటారుగా నిలచి యుండెను. ఆమె వెను వెనుక సుందరి, రమణ, పద్మనాభుఁడు – అందరును కలసి యిటులనిరి; "భిక్షాందేహి"

దృఢమైన, నమ్మకమైన, సమయానుగతమైన కార్యాచరణే భవన నిర్మాణ రంగంలో మమ్మల్ని విజేతల్ని చేసింది
అందమైన ఆధునిక గృహ నిర్మాణాలకోసం సంప్రదించండి

పి. జగన్మోహన్ రావు
ఇంజనీర్స్ & ఆర్కిటెక్ట్స్

విజేత కనస్ట్రక్షన్స్

డో. నెం. 27-19-22, శ్రీనివాస హోటల్ ఎదురుగా, మొదటి అంతస్తు, దుర్గయ్య వీధి,
గవర్నర్‌పేట, విజయవాడ, సెల్: 9393445559, ఫోన్: 2577525